

Я. А. Тивончук,
аспірант, Миколаївський національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0210-0921>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.4.254

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

Y. Tyvonchuk,
PhD student of the Department of Enterprise Economics, Mykolaiv National Agrarian University

THEORETICAL FRAMEWORK FOR DEFINING THE ESSENCE OF ECONOMIC INTERESTS

Здійснено теоретичний аналіз економічного інтересу як соціально-економічної категорії та визначено його місце в системі економічних відносин і мотиваційній структурі економічної поведінки суб'єктів господарювання. Обґрунтовано доцільність відмежування економічного інтересу від суміжних категорій, зокрема потреб, мотивів і стимулів, що дозволяє уникнути змішування різних рівнів аналізу та підвищити теоретичну визначеність понятійного апарату економічної науки. Показано, що економічний інтерес формується на основі позиції суб'єкта в системі економічних відносин і виконує орієнтаційну функцію в процесі економічної поведінки.

У межах дослідження проаналізовано взаємозв'язок економічних інтересів з відтворенням економічних відносин та інституційним середовищем їх реалізації. Доведено, що інституційне середовище визначає рамкові умови реалізації економічних інтересів, не підміняючи їх сутності. Уточнено місце економічного інтересу в мотиваційній структурі економічної поведінки як проміжної ланки між об'єктивними економічними умовами та безпосередньою економічною дією. Отримані результати створюють теоретичне підґрунтя для подальших досліджень процесів узгодження економічних інтересів і економічної поведінки суб'єктів господарювання.

Despite the widespread use of the category of economic interest in economic theory, its conceptual status remains insufficiently specified and methodologically heterogeneous. In contemporary research, economic interest is often interpreted alongside, or even substituted by, related categories such as needs, motives, and incentives, which leads to conceptual overlap and reduces analytical precision. This article addresses the problem of categorical indistinctness by emphasizing that the lack of clear theoretical boundaries limits the use of economic interest as an independent analytical category within economic analysis.

The study is based on a critical examination of established theoretical approaches to the interpretation of economic interests, including classical political economy, institutional theory, and functional perspectives. The analysis identifies persistent conceptual inconsistencies arising from the reduction of economic interest to objective necessity, its interpretation as a purely subjective motivational impulse, or its replacement by external regulatory instruments. Such approaches tend to focus on isolated elements of economic behavior and therefore fail to capture the socio-economic nature of economic interest as an integrative theoretical category.

A central result of the study is the functional differentiation of economic interest from adjacent concepts within the motivational structure of economic behavior. It is demonstrated that needs reflect objective economic necessity, motives represent internal subjective impulses, and incentives operate as external regulatory instruments, whereas economic interest occupies an intermediate yet independent position. Economic interest links economic relations with the conscious orientation of economic agents toward available opportunities and performs a key orientational function in the process of economic choice.

On this basis, the article proposes a refined interpretation of economic interest as a structurally conditioned mechanism for selecting and hierarchizing economically feasible courses of action, shaped by an agent's position within the system of economic relations. The application of a functional approach makes it possible to clarify the analytical role of economic interest and to strengthen its conceptual autonomy within the system of economic categories.

The findings contribute to the development of economic theory by enhancing the categorical clarity of economic interest and expanding its analytical potential. The proposed theoretical framework provides a foundation for further research into the coordination of economic interests and the analysis of economic behavior under conditions of institutional transformation.

Ключові слова: економічні інтереси; економічна теорія; категоріальний аналіз; економічні відносини; мотиваційна структура; економічна поведінка; інституційне середовище.

Key words: economic interests; economic theory; categorical analysis; economic relations; motivational structure; economic behavior; institutional environment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасній економічній теорії категорія економічних інтересів розглядається як одна з базових у системі пояснення економічної поведінки суб'єктів та відтворення економічних відносин. У працях з політичної економії економічний інтерес трактується як форма прояву економічних відносин власності та як чинник, що визначає спрямованість господарської діяльності [9]. Разом із тим у наукових дослідженнях зберігається різноманіття підходів до визначення сутності економічного інтересу, його джерел формування та рівнів прояву [2]. Це зумовлює відсутність єдиного теоретичного підходу до ідентифікації економічного інтересу як самостійної соціально-економічної категорії. У результаті економічний інтерес нерідко розглядається фрагментарно, без чіткого визначення його місця в системі економічних категорій.

Суттєвою проблемою сучасних досліджень є нечітке розмежування економічного інтересу з близькими за змістом категоріями, зокрема потребами, мотивами та стимулами. У ретроспективних дослідженнях підкреслюється, що ототожнення цих понять призводить до спрощення аналізу економічної поведінки та зниження пояснювального потенціалу теорії [3]. У низці праць економічний інтерес визначається через потребу або як її усвідомлена форма, що не дозволяє виокремити його специфічні ознаки [5]. Водночас дослідження взаємозв'язку економічних відносин та економічних інтересів вказують на необхідність розглядати інтерес як відносно самостійну категорію, пов'язану з об'єктивними умовами відтворення [11]. Відсутність чіткого категоріального розмежування ускладнює подальший аналіз механізмів реалізації економічних інтересів.

Окремої уваги потребує проблема співвідношення економічних інтересів та інституційного середовища їх реалізації. В інституціональних дослідженнях наголошується, що економічні інтереси формуються і реалізуються в межах певного інституційного порядку, який задає рамки економічної поведінки [14]. Водночас інститути не замінюють економічні інтереси, а лише опосередковують процес їх реалізації, що потребує чіткого теоретичного розмежування цих категорій [1]. Інституціональна концепція ідентифікації економічних інтересів акцентує увагу на необхідності врахування як об'єктивних економічних відносин, так і ролі інституційних обмежень [7]. Недостатня теоретична визначеність цього співвідношення знижує аналітичну цінність досліджень у сфері державного регулювання та економічної політики [6].

Зазначені теоретичні суперечності обумовлюють актуальність подальшого уточнення сутності економічних інтересів та їх місця в системі економічних категорій. Науковим завданням є поглиблення категоріального аналізу економічного інтересу з урахуванням його зв'язку з економічними відносинами, інституційним середовищем та процесами відтворення [12]. Практична значущість розв'язання цієї проблеми полягає у можливості підвищення обґрунтованості механізмів узгодження економічних інтересів на різних рівнях економічної системи [8]. Це зумовлює необхідність подальших теоретичних досліджень у зазначеному напрямі та визначає спрямованість даної роботи.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження економічних інтересів у сучасній економічній науці характеризуються різноманіттю підходів до визначення їх сутності, змісту та функціонального призначення. У ретроспективних працях М. В. Дубініної

економічні інтереси розглядаються як соціально-економічна категорія, що формується в процесі розвитку економічних відносин і відображає зміну умов відтворення [3]. У межах узагальнювальних науково-методичних досліджень О. Діденко систематизує підходи до трактування поняття "економічний інтерес", акцентуючи увагу на відсутності єдності щодо його категоріальної ідентифікації [2]. Визначення економічних інтересів у довідкових виданнях з економічної теорії закріплюють їх зв'язок з економічними відносинами та власністю, проте не завжди дозволяють відмежувати інтерес від споріднених понять [5]. У спільних публікаціях М. В. Дубініної та Я. А. Тивончука економічні інтереси аналізуються як багаторівнева категорія, що поєднує об'єктивні умови господарювання та суб'єктивну спрямованість економічної поведінки [4]. Разом із тим у зазначених роботах зберігається різний ступінь деталізації механізмів формування та реалізації економічних інтересів.

Значний масив досліджень присвячений аналізу взаємозв'язку економічних інтересів і відтворення економічних відносин. В. Л. Смісова обґрунтовує положення про те, що економічні інтереси виступають формою прояву та одночасно чинником відтворення економічних відносин, визначаючи спрямованість економічної діяльності суб'єктів [11]. У працях В. Л. Смісової та Г. М. Пилипенка простежується еволюція методологічних підходів до дослідження взаємодії економічних інтересів, з акцентом на необхідність узгодження категоріального апарату економічної теорії [12]. У класичних навчальних виданнях з політичної економії економічні інтереси розглядаються як ключовий елемент системи економічних відносин, що відображає об'єктивні умови господарювання та соціально-економічну позицію суб'єктів [9]. Водночас у більшості робіт основна увага зосереджується на загальнотеоретичних аспектах, тоді як питання чіткого розмежування економічного інтересу з мотиваційними та регуляторними категоріями залишаються дискусійними.

Окремий напрям наукових досліджень пов'язаний з інституціональним підходом до аналізу економічних інтересів. В. В. Дементьєв у межах сучасної теорії інститутів підкреслює, що економічні інтереси реалізуються в межах певного інституційного порядку, який задає правила та обмеження економічної поведінки [1]. Інституціональна концепція наукової ідентифікації економічних інтересів, розроблена Н. Л. Новіковою, акцентує увагу на необхідності розмежування інтересів і механізмів їх реалізації, зокрема державних та ринкових інструментів впливу [7]. Класичні положення інституціональної теорії, сформульовані Л. Девісом та Д. Нортон, створюють методологічні передумови для аналізу впливу інституційних змін на можливості реалізації економічних інтересів [14]. У прикладних дослідженнях Л. Л. Лазебник економічні інтереси розглядаються як об'єкт державного впливу через систему економічних механізмів, що підсилює актуальність проблеми їх теоретичної ідентифікації [6].

У сучасних публікаціях також значна увага приділяється питанням узгодження та гармонізації економічних інтересів на різних рівнях економічної системи. Л. І. Панкова розглядає консолідацію економічних інте-

ресів як важливу детермінанту підвищення якості життя населення регіону, наголошуючи на необхідності ієрархізації інтересів і механізмів їх узгодження [8]. У дослідженнях О. М. Пригодюка акцентується вплив цифрових технологій на трансформацію національних економічних інтересів, що ускладнює традиційні підходи до їх аналізу [10]. Для інтеграції різнорівневих підходів до дослідження економічних інтересів використовується системний підхід, запропонований Л. фон Берталанфі, який дозволяє розглядати інтереси як елементи цілісної соціально-економічної системи [13]. Узагальнення наведених досліджень свідчить про наявність ґрунтовної теоретичної бази, водночас виявляє потребу в подальшому уточненні категоріального статусу економічного інтересу та його місця в мотиваційній структурі економічної поведінки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне уточнення сутності економічного інтересу як соціально-економічної категорії та визначення його місця в системі економічних відносин і мотиваційної структури економічної поведінки суб'єктів господарювання. Досягнення поставленої мети передбачає поглиблення категоріального аналізу економічного інтересу з урахуванням різних науково-методичних підходів до його трактування, представлених у сучасній економічній теорії [2; 3]. У межах дослідження ставиться завдання відмежувати економічний інтерес від суміжних категорій, зокрема потреб, мотивів і стимулів, на основі аналізу їх функціональних та змістовних ознак [5; 9]. Окремим завданням є обґрунтування зв'язку економічного інтересу з економічними відносинами відтворення та інституційним середовищем його реалізації [1; 11; 14]. Реалізація зазначених завдань спрямована на формування цілісного теоретичного підходу до ідентифікації економічних інтересів, що може бути використаний у подальших дослідженнях процесів узгодження інтересів та розробленні механізмів економічної політики [6; 8].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічний інтерес у межах економічної теорії виступає однією з ключових категорій, що забезпечує пояснення спрямованості економічної поведінки суб'єктів та логіки функціонування економічних відносин. Його аналіз дозволяє пов'язати об'єктивні умови господарювання з діяльністю конкретних економічних агентів, що діють у межах певної соціально-економічної системи. У цьому контексті економічний інтерес не зводиться до індивідуального прагнення чи психологічного імпульсу, а розглядається як економічно зумовлена категорія, пов'язана зі структурою відносин у суспільстві [9]. Саме через економічні інтереси проявляється взаємодія між суб'єктами економіки та умовами відтворення.

У наукових дослідженнях економічний інтерес трактується як соціально-економічна категорія, що формується в процесі розвитку економічних відносин і відображає об'єктивні суперечності суспільного виробництва [3]. Такий підхід дозволяє розглядати інтерес не ізольовано, а в системі взаємопов'язаних економічних

категорій, зокрема власності, відтворення та розподілу. Водночас різноманіття трактувань економічного інтересу свідчить про складність його категоріальної ідентифікації та необхідність уточнення його змістовних меж [2]. Це обумовлює потребу в чіткому визначенні ознак, що відрізняють економічний інтерес від суміжних понять.

Важливою рисою економічного інтересу є його об'єктивна зумовленість економічними відносинами, у межах яких відбувається діяльність суб'єктів господарювання. Економічні інтереси формуються як результат позиції суб'єкта в системі відносин власності та розподілу ресурсів, що визначає доступ до економічних благ і можливості їх використання. Водночас економічні інтереси реалізуються через усвідомлену економічну поведінку, що надає їм суб'єктивного виміру. Така поєднаність об'єктивних умов і суб'єктивної економічної дії зумовлює специфічний соціально-економічний характер економічного інтересу.

Соціально-економічна природа економічного інтересу проявляється у його багаторівневості та зв'язку з умовами відтворення економічних відносин. Економічні інтереси формуються не лише на індивідуальному рівні, а й у межах соціальних груп, галузей та економіки в цілому, що відображає як особливості економічного становища окремих суб'єктів, так і загальні закономірності розвитку економічної системи. Це зумовлює внутрішню диференціацію економічних інтересів та різноманіття форм їх прояву.

У відтворювальному аспекті економічні інтереси виступають чинником безперервності та розвитку економічних відносин. Вони формуються на основі наявних умов господарювання та відображають прагнення суб'єктів до збереження або зміни свого економічного становища. Зміни у формах власності, структурі виробництва та інституційному середовищі зумовлюють трансформацію економічних інтересів, що свідчить про їх динамічний характер і активну роль у розвитку економічної системи.

Позиція суб'єкта в системі економічних відносин визначає зміст і спрямованість його економічних інтересів, зумовлюючи можливості доступу до ресурсів, участі у розподілі результатів виробництва та вибору економічної поведінки. У процесі взаємодії економічних суб'єктів виникають суперечності економічних інтересів, які мають об'єктивний характер і виступають джерелом економічної динаміки. Саме через механізми узгодження таких суперечностей забезпечується розвиток і відтворення економічних відносин [2]. Це зумовлює змінюваність економічних інтересів залежно від трансформацій економічних відносин та інституційного середовища.

Формування і реалізація економічних інтересів відбуваються в межах певного інституційного середовища, яке задає правила, норми та обмеження економічної поведінки суб'єктів. Інституційний підхід дозволяє розглядати економічні інтереси не лише як результат економічних відносин, а і як категорію, що набуває конкретного змісту в межах сформованого інституційного порядку [1]. Інститути визначають допустимі форми реалізації інтересів, але не підміняють їх сутності. Це зумовлює необхідність чіткого розмежування економічних інтересів та інституційних механізмів їх реалізації.

У межах інституційної теорії економічні інтереси розглядаються як елемент, що взаємодіє з формальними та неформальними правилами економічної діяльності. Інституційні обмеження впливають на можливості доступу до ресурсів, розподілу результатів виробництва та вибору економічної стратегії суб'єктів [14]. Водночас інститути не формують економічні інтереси безпосередньо, а лише створюють умови для їх прояву та реалізації. Такий підхід дозволяє уникнути ототожнення економічних інтересів із регуляторними інструментами.

Важливим аспектом інституційного аналізу є розмежування економічного інтересу та інститутів як форм організації економічних відносин. Економічний інтерес відображає спрямованість економічної поведінки суб'єкта, тоді як інститути визначають допустимі способи досягнення економічних цілей [7]. Недотримання цього розмежування призводить до методологічних помилок, за яких економічний інтерес зводиться до наслідку державного або ринкового регулювання. Чітке розмежування зазначених категорій є необхідною умовою коректного теоретичного аналізу.

Роль держави в інституційному середовищі полягає у формуванні та коригуванні правил, що впливають на реалізацію економічних інтересів суб'єктів господарювання. Державний вплив здійснюється через систему економічних механізмів, які спрямовані на узгодження індивідуальних, колективних і суспільних інтересів [6]. При цьому держава не створює економічні інтереси, а опосередковує їх реалізацію відповідно до визначених соціально-економічних пріоритетів. Це підкреслює важливість інституційного контексту для аналізу економічних інтересів.

У процесі функціонування інституційного середовища відбувається узгодження економічних інтересів різних суб'єктів економіки. Узгодження інтересів є необхідною умовою стабільності економічної системи та зниження рівня економічних конфліктів [8]. Водночас повне усунення суперечностей між економічними інтересами є неможливим, оскільки вони мають об'єктивний характер. Інституційне середовище забезпечує лише рамкові умови для їх регулювання.

Інституційний аналіз економічних інтересів дозволяє виокремити різні рівні їх реалізації, що зумовлені масштабами економічної системи та характером економічних відносин. Економічні інтереси реалізуються на мікро, мезо- та макрорівнях, що потребує врахування специфіки кожного рівня [10].

Аналіз інституційного середовища формування і реалізації економічних інтересів зумовлює необхідність уточнення їх місця в мотиваційній структурі економічної поведінки суб'єктів господарювання. У межах економічної теорії мотиваційна структура розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують перехід від об'єктивних умов господарювання до конкретних економічних дій [9]. Економічний інтерес у цій структурі виконує функцію спрямування поведінки, пов'язуючи економічні відносини з практичною діяльністю суб'єктів. Це потребує його чіткого відмежування від інших складових мотиваційного механізму.

У наукових дослідженнях економічний інтерес нерідко розглядається поряд із такими категоріями, як

Таблиця 1. Функціональне розмежування базових категорій мотиваційної структури економічної поведінки

Категорія	Онтологічна основа	Роль у процесі вибору	Аналітична функція	Відношення до альтернатив
Потреба	Об'єктивні умови відтворення та нестача ресурсів	Передумова вибору	Фіксація економічної необхідності	Не формує альтернатив; лише сигналізує про нестачу
Економічний інтерес	Позиція суб'єкта в системі економічних відносин	Ключова ланка вибору	Відбір та ієрархізація економічно можливих альтернатив	Формує порядок пріоритетності альтернатив
Мотив	Усвідомлений економічний інтерес	Безпосередній імпульс до дії	Ініціювання конкретної дії	Реалізує вже обрану альтернативу
Стимул	Інституційні та організаційні чинники	Коригувальний вплив	Модифікація параметрів поведінки	Не змінює структуру альтернатив, а впливає на умови реалізації

Джерело: сформовано автором на основі [3, 11].

потреби, мотиви та стимули, що зумовлює необхідність їх системного розмежування. Потреба відображає стан економічної необхідності, що виникає об'єктивно в процесі відтворення, тоді як економічний інтерес формується на основі усвідомлення можливостей задоволення цієї потреби в межах наявних економічних відносин [5]. Мотив характеризує внутрішній імпульс до дії, а стимул виступає зовнішнім чинником впливу на економічну поведінку суб'єкта [2]. Відсутність чіткого розмежування зазначених категорій призводить до спрощення аналізу економічної поведінки та змішування різних рівнів її формування.

З огляду на зазначені обмеження доцільно перейти від описового трактування економічного інтересу до його функціонального визначення. Економічний інтерес — це структурно зумовлений механізм відбору та ієрархізації економічно можливих напрямів дії суб'єкта, який формується його позицією в системі економічних відносин і визначає логіку вибору між альтернативами в умовах обмежених ресурсів. У запропонованому трактуванні економічний інтерес не зводиться до стану економічної необхідності або до психологічного імпульсу до дії. На відміну від потреби, яка фіксує об'єктивну нестачу, та мотиву, що ініціює окрему дію, економічний інтерес визначає порядок вибору між економічно можливими альтернативами. Саме ця функція ієрархізації альтернатив забезпечує його самостійний аналітичний статус у структурі економічного аналізу.

З метою чіткого відмежування економічного інтересу від суміжних категорій мотиваційної структури економічної поведінки доцільно здійснити їх категоріальне зіставлення за низкою аналітичних критеріїв (табл. 1).

Економічний інтерес у мотиваційній структурі займає проміжне місце між об'єктивними економічними умовами та безпосередньою економічною дією. Він забезпечує перехід від усвідомлення економічної ситуації до формування мотивів і вибору конкретних способів дії [12]. У цьому сенсі економічний інтерес не зводиться ні до внутрішніх психологічних імпульсів, ні до зовнішніх регуляторних впливів. Його роль полягає у

визначенні спрямованості економічної поведінки відповідно до позиції суб'єкта в системі економічних відносин.

Для наочного відображення місця економічного інтересу в мотиваційній структурі економічної поведінки доцільно використати графічну модель, що ілюструє послідовність переходу від економічних відносин до економічної дії (рис. 1). У межах цієї моделі економічний інтерес виступає ключовою ланкою, яка поєднує об'єктивні умови господарювання з процесом прийняття економічних рішень [7; 13]. Такий підхід дозволяє цілісно відобразити логіку формування економічної поведінки суб'єктів у межах інституційно обумовленої економічної системи.

Узагальнення результатів аналізу мотиваційної структури економічної поведінки дозволяє розглядати економічний інтерес як самостійну соціально-економічну категорію, що виконує інтеграційну функцію в системі економічних відносин. Його чітка теоретична ідентифікація створює підґрунтя для подальших досліджень процесів узгодження економічних інтересів та розроблення ефективних механізмів економічної політики на різних рівнях економічної системи.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У ході дослідження обґрунтовано доцільність розгляду економічного інтересу як самостійної соціально-економічної категорії, що посідає проміжне місце між об'єктивними економічними умовами та конкретними економічними діями суб'єктів господарювання. Показано, що економічний інтерес не може бути зведений ані до потреб як стану економічної необхідності, ані до мотивів чи стимулів як елементів безпосереднього запуску та коригування економічної поведінки. Його сутність визначається позицією суб'єкта в системі економічних відносин та усвідомленням можливостей реалізації економічних цілей у межах цих відносин.

Доведено, що економічні інтереси формуються і трансформуються в процесі відтворення економіч-

Рис. 1. Місце економічного інтересу в мотиваційній структурі економічної поведінки суб'єктів господарювання

Джерело: сформовано автором на основі [7, 13].

них відносин, виступаючи водночас формою їх прояву і чинником розвитку економічної системи. Виявлено, що динамічний характер економічних інтересів зумовлений змінами умов відтворення, структурними зрушеннями в економіці та трансформацією інституційного середовища. Це підтверджує необхідність аналізу економічних інтересів у нерозривному зв'язку з економічними відносинами, а не ізольовано від них.

Обґрунтовано, що інституційне середовище не створює економічні інтереси, але визначає рамкові умови та допустимі форми їх реалізації. Чітке теоретичне розмежування економічних інтересів та інститутів дозволяє уникнути методологічних помилок, пов'язаних з отожденням інтересів із механізмами державного або ринкового регулювання. Встановлено, що саме через інституційні обмеження здійснюється узгодження суперечливих економічних інтересів на різних рівнях економічної системи.

У результаті категоріального аналізу уточнено місце економічного інтересу в мотиваційній структурі економічної поведінки суб'єктів господарювання. Показано, що економічний інтерес виконує орієнтаційну функцію, забезпечуючи перехід від об'єктивних умов господарювання до формування мотивів і вибору конкретних економічних дій. Застосування функціонального підходу дозволило розкрити економічний інтерес як механізм відбору та ієрархізації економічно можливих альтернатив, що забезпечує його самостійний аналітичний ста-

тус у системі економічних категорій. Запропоноване відмежування економічного інтересу від потреб, мотивів і стимулів за низкою аналітичних критеріїв сприяє підвищенню теоретичної визначеності понятійного апарату економічної науки.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх використання в подальших дослідженнях процесів узгодження економічних інтересів, а також у розробленні теоретично обґрунтованих підходів до формування економічної політики та механізмів державного впливу на економіку. Запропоновані теоретичні положення створюють основу для поглибленого аналізу економічної поведінки суб'єктів господарювання в умовах інституційної трансформації та структурних змін економічної системи.

Література:

1. Демет'єв В. В. Сучасна теорія інститутів: ідентифікація предметного поля. Економічна теорія. 2015. № 1. С. 26—49. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2015_1_3
2. Діденко О. Теоретичне дослідження науково-методичних підходів до дослідження поняття економічний інтерес. Демократичне врядування. 2013. Вип. 12. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2013_12_33
3. Дубініна М. В. Ретроспективний погляд на теоретичну сутність економічних інтересів. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2000. № 8. С. 23—25.

4. Дубініна М. В., Тивончук Я. А. Економічні інтереси як соціально-економічна категорія. Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 27—28 квітня 2023 р.). Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2023. С. 93—95.

5. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / за ред. С. В. Мочерного та ін. Київ: Видавничий центр "Академія", 2000—2003. 864 с. Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/55/39/1/20/#87755>

6. Лазебник Л. Л. Економічні інтереси в системі механізмів державного впливу на економіку. Економічний вісник НГУ. 2019. № 2 (66). С. 18—29. Режим доступу: https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/2/EV20192_018-028.pdf

7. Новікова Н. Л. Інституціональна концепція наукової ідентифікації економічних інтересів. Економіка та держава. 2016. № 2. С. 51—53. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2016/13.pdf

8. Панкова Л. І. Консолідація та гармонізація економічних інтересів як детермінанти підвищення якості життя населення регіону. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69). № 6. С. 86—91. Режим доступу: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_6/30_69_6_1/18.pdf

9. Політична економія: навч. посіб. / К. Т. Кривенко, В. С. Савчук, О. О. Беляєв та ін.; за ред. К. Т. Кривенка. Київ: КНЕУ, 2001. 508 с.

10. Пригодюк О. М. Національні економічні інтереси: поширення цифрових технологій в менеджменті. Економічний простір. 2023. № 187. С. 69—72. DOI: 10.32782/2224-6282/187-11

11. Смієсова В. Л. Взаємозв'язок відтворення економічних відносин та економічних інтересів. Економічний простір. 2018. № 135. С. 14—27. DOI: 10.30838/P.ES.2224.290818.14.173

12. Смієсова В. Л., Пилипенко Г. М. Генеза методологічних підходів у дослідженні взаємодії економічних інтересів. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2019. № 1. С. 37—52. DOI: 10.33271/ev/65.037

13. Bertalanffy L. von. General System Theory. New York: George Braziller, 1968. Режим доступу: https://monoskop.org/images/7/77/Von_Bertalanffy_-_Ludwig_General_System_Theory_1968.pdf

14. Davis L., North D. Institutional Change and American Economic Growth. Cambridge: Cambridge University Press, 1971. Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0014498375900170>

References:

1. Dementiev, V.V. (2015), "Modern theory of institutions: identification of the subject field", *Ekonomichna teoriia*, vol. 1, pp. 26—49, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2015_1_3 (Accessed 21 January 2026).

2. Didenko, O. (2013), "Theoretical study of scientific and methodological approaches to the concept of economic interest", *Demokratychnе vriaduvannia*, vol. 12, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2013_12_33 (Accessed 21 January 2026).

3. Dubinina, M.V. (2000), "A retrospective view of the theoretical essence of economic interests", *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomorja*, vol. 8, pp. 23—25.

4. Dubinina, M.V. and Tyvonchuk, Ya.A. (2023), "Economic interests as a socio-economic category", *Sustainable development of economy, society and entrepreneurship: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine, pp. 93—95.

5. Mochernyi, S.V. (ed.) (2000-2003), *Economic Encyclopedia*, 3 vols, Publishing House "Akademiiia", Kyiv, Ukraine, available at: <http://studentbooks.com.ua/content/view/55/39/1/20/#87755> (Accessed 21 January 2026).

6. Lazebnyk, L.L. (2019), "Economic interests in the system of state influence mechanisms on the economy", *Ekonomichnyi visnyk NMU*, vol. 2 (66), pp. 18—29, available at: https://ev.nmu.org.ua/docs/2019/2/EV20192_018-028.pdf (Accessed 21 January 2026).

7. Novikova, N.L. (2016), "Institutional concept of scientific identification of economic interests", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 51—53, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2016/13.pdf (Accessed 21 January 2026).

8. Pankova, L.I. (2019), "Consolidation and harmonization of economic interests as determinants of improving the quality of life of the regional population", *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia*, vol. 30 (69), no. 6, pp. 86—91, available at: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_6/30_69_6_1/18.pdf (Accessed 21 January 2026).

9. Kryvenko, K.T. (ed.) (2001), *Political Economy*, KNEU, Kyiv, Ukraine.

10. Pryhodiuk, O.M. (2023), "National economic interests: dissemination of digital technologies in management", *Ekonomichnyi prostir*, vol. 187, pp. 69—72, doi: 10.32782/2224-6282/187-11.

11. Smiesova, V.L. (2018), "Interrelation of reproduction of economic relations and economic interests", *Ekonomichnyi prostir*, vol. 135, pp. 14—27, doi: 10.30838/P.ES.2224.290818.14.173.

12. Smiesova, V.L. and Pylypenko, H.M. (2019), "Genesis of methodological approaches in the study of interaction of economic interests", *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, vol. 1, pp. 37—52, doi: 10.33271/ev/65.037.

13. Bertalanffy, L. von (1968), *General System Theory*, George Braziller, New York, USA, available at: https://monoskop.org/images/7/77/Von_Bertalanffy_-_Ludwig_General_System_Theory_1968.pdf (Accessed 21 January 2026).

14. Davis, L. and North, D. (1971), *Institutional Change and American Economic Growth*, Cambridge University Press, Cambridge, UK, available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0014498375900170> (Accessed 21 January 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 09.02.26

Процеженовано / Revised: 13.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 17.02.26